

STUDIEHANDLEIDING BEROEPSTAAK

B-TAAK12P-1

BURGERSCHAP



Beroepstaak 12P - semester 2 jaar 3



‘Burgerschap’ is een begrip dat je ongetwijfeld al regelmatig gehoord hebt. Onderwijsmakers in Nederland hebben expliciet de opdracht om actief burgerschap en sociale samenhang te bevorderen. Kinderen en leerkrachten hebben namelijk niet alleen de basisvaardigheden taal en rekenen nodig, maar ook kennis, inzicht en een goede grondhouding met betrekking tot burgerschap om als zelfstandige mensen in het leven te kunnen staan. Dit is niet nieuw voor je op De Kempel want je hebt hier in verschillende modules al bij stil gestaan. Dit semester gaan we hier dieper op in. Er zijn namelijk verschillende invullingen te geven van het begrip ‘burgerschap’. In deze beroepstaak spreken we over het begrip burgerschap als bestaande uit verschillende ‘schillen’ die constant met elkaar in symbiose zijn.

De binnenste ‘schil’ noemen we ‘persoonlijk burgerschap’ en gaat over jouw eigenheid als mens en als leerkracht. Dit heeft betrekking op jouw normen en waarden, uit welke sociaal-economische en culturele context je komt en hoe dit jouw leven en persoonlijk meesterschap beïnvloedt. Bewustwording en inzicht in deze binnenschil is noodzakelijk omdat het betrekking heeft op alle aspecten van burgerschap en de rol van leerkracht. Bovendien hoort hier meer bij dan deze meer levensbeschouwelijke kanten van persoonlijk burgerschap, bijvoorbeeld de verantwoordelijkheid die een mens én onderwijsmaker heeft om actief deel te nemen aan de samenleving en zich in te zetten voor het algemeen belang.

De middelste ‘schil’ bestaat uit het ‘pedagogisch burgerschap’. Uitgangspunt daarbij is dat de school een oefenplaats is voor democratisch samenleven. Pedagogisch Burgerschap vraagt van de leerkracht dat hij zich bewust is van de momenten die hij kan creëren en benutten voor burgerschapsvorming en welk pedagogisch handelen daarbij past. In de school als oefenplaats voor democratisch samenleven krijgen kernthema’s zoals rechtvaardigheid, respect, solidariteit en het nemen van verantwoordelijkheid, aandacht en worden kinderen gestimuleerd in het ontwikkelen van communicatieve vaardigheden, samenwerken en kritisch te denken. Op deze manier worden kinderen en jongeren voorbereid voor hun rol als actieve burgers in de samenleving.

De buitenste ‘schil’ heet ‘maatschappelijk burgerschap’. Om te werken aan een leeromgeving waarin het bovenstaande mogelijk is, is inzicht in de wereld buiten de school nodig. Het gaat daarin bijvoorbeeld om kennis van de wereld om ons heen, democratie, actuele vraagstukken, politieke besluitvorming, mensenrechten en over het omgaan met maatschappelijke diversiteit. Kinderen brengen de omgeving mee de klas binnen en leerkrachten moeten hierop af kunnen stemmen. Inzicht in de directe omgeving (ofwel de stad, het dorp, de wijk, de school) is noodzakelijk om te kunnen functioneren in de rol van leerkracht. Het is daarbij nodig om te beseffen wat er buiten de directe omgeving van de school zich afspeelt. De leerkracht staat immers midden in de samenleving!

In deze beroepstaak gaan jullie met elkaar in gesprek, gaan we de ontmoeting met de omgeving en jezelf aan. We ontwikkelen gedurende het proces hierin een breed perspectief op wat ‘burgerschap’ te betekenen heeft voor jou als mens en jouw rol als onderwijsmaker.

TOETSING

Toetsschema

Module	Toets
De toetsvorm is t.o.v. vorig studiejaar	ongewijzigd
Toetsvorm	Deelname
Weegfactor	100%
Waardering	O-V

Beschrijving beroepstaak

Je stimuleert op doelgerichte en onderbouwde wijze de burgerschapsvorming en talentontwikkeling van je leerlingen (uit een specifieke leeftijdsgroep), om zo bij te dragen aan hun ontwikkeling tot verantwoordelijke, zelfstandige en unieke volwassenen die mee kunnen doen in de maatschappij. Dit doe je door in afstemming met collega's op een samenhangende manier aandacht te besteden aan burgerschapsvorming in je onderwijs en de directe leefomgeving (wijk) hierbij te betrekken. Je moedigt de kinderen aan om hun unieke eigenschappen en talenten te ontdekken en te laten zien door hiervoor onderbouwde activiteiten en handelingen in te zetten.

Toetsdoelen

Nummer	Toetsdoel
1	Persoonlijk burgerschap (mens): Je brengt op een narratieve manier je eigenheid in beeld en reflecteert daarbij op de waardegestuurdheid van jouw handelen. Je verwoordt hoe zich dit verhoudt tot de identiteit van de school en eigenheid van de omgeving.
2	Pedagogisch burgerschap (groep): Je integreert jouw persoonlijke en maatschappelijke burgerschap in jouw pedagogisch handelen binnen de school als oefenplaats. Je reflecteert hierop en brengt jouw inzichten en groei hierbij in beeld.
3	Maatschappelijk burgerschap (omgeving): Je brengt de school in beeld in de context van de directe omgeving en de wereld. Je handelt passend op kind- en groepsniveau als leerkracht en illustreert dit met voorbeelden.
4	Je brengt in presentaties je krachten, eigenheid en ontwikkelpunten in beeld. Je communiceert en werkt hierin samen met anderen.

Toetsbeschrijving

Studiepunten:

5 ECTS

Toetsvorm van BT12-P1: Deelname

Bij deze toetsvorm geldt als norm 100% aanwezigheid, met een ondergrens in geval van calamiteiten. Deelname betekent actieve deelname; je komt voorbereid naar de bijeenkomsten.

Vorbereidingen bestaan uit o.a. opdrachten in de stage of gelezen literatuur. Ben je voorbereid dan kun je actief bijdragen aan de bijeenkomsten. Aan het eind van semester 2 krijg je de beoordeling O of V op basis van je actieve deelname.

Verdeling aanbod

Per 'vak' geldt een contacttijd van 10 uren in de vorm van bijeenkomsten op de Kempel. Studielastingsuren totaal: 140 uren (30 uur deelname en 110 uur voorbereidingstijd). De Beroepstaak wordt als één geheel beoordeeld.

Beoordelingsformulier

N.v.t.

Aanvullende informatie

Vervangende opdracht met toetsvorm INLEV:

Indien je niet voldoet aan de eisen voor deelname, maak je de vervangende opdracht in de vorm van een inleververslag. Zie het document 'vervangende opdracht B-TAAK12P-1'

ONDERWIJSPROGRAMMA

Les	Locatie: Werkplek	Locatie: De Kempel	Locatie: Thuis of elders
PED 1	<p><u>Na de bijeenkomst</u></p> <p>Stageopdrachten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ga met je mentor in gesprek over 'de school als oefenplaats' en burgerschapsvorming. Hoe wordt hier op jouw stageschool mee omgegaan? - Beschrijf in je schrift een situatie waarbij er sprake is van kansengelijkheid. Deze situatie heeft zich bij voorkeur voorgedaan op je stageschool. 	<p>In deze bijeenkomst:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Introductie pedagogisch burgerschap. - De school als oefenplaats. 	<p><u>Na de bijeenkomst</u></p> <p>Thuiswerkopdrachten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe heb jij geleerd om in de wereld te staan? - Hoe heb je hier mee mogen oefenen in verschillende contexten (thuis, op school, bijbanen, sport)? - Past dat bij hoe je in de wereld wil staan? <p><i>Met hierbij de focus op: verantwoordelijkheid nemen, mee mogen doen, samenwerken, conflicten oplossen, kennis over democratie, stem mogen laten horen.</i></p> <p>Bestudeer het artikel 'burgerschap en sociaal-emotioneel leren'. Schrijf in je schrift wat je er interessant aan vindt en welke vragen het oproept?</p>
GL 1	<ul style="list-style-type: none"> - In beeld brengen van de grondslag en identiteit van de stageschool 	<ul style="list-style-type: none"> - Vrijheid van onderwijs - Grondslag en identiteit van scholen 	<p>Verder uitwerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In beeld brengen van de grondslag en identiteit van de stageschool
GES 1		<ul style="list-style-type: none"> - Introductie maatschappelijk burgerschap. - We kijken naar de invloed van de omgeving op de ontwikkeling van het kind. - Welke maatschappelijke omstandigheden zorgen voor kansengelijkheid/ongelijkheid? 	<p>Na deze les:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kijk Klassen aflevering 1. 2. Neem een foto mee uit jouw stage/wijk/schoolomgeving die tekenend is voor jouw stagecontext. 3. Artikelen: Hoe ongelijkheid zich in de eerste levensjaren aftekent (volkskrant.nl)

		<p>Wat is een rijke omgeving? We vergelijken Brandevoort met de Rijpelberg.</p>	<p>Zo (on)eerlijk zijn de kansen voor een kind in groep 8 (volkskrant.nl)</p> <p>Vorbereiding in je schrift:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vat de inhoud van de aflevering samen: wat is voor jou de kern? ▪ Vat de inhoud van de artikelen samen: wat is voor jou de kern? ▪ Noem zeker twee dingen die je hieruit meeneemt voor jouw rol als leraar? ▪ Wat vond je het meest opmerkelijke? ▪ Over de foto die te maken heeft met jouw stagecontext: waarom heb je deze foto gekozen? Wat is jouw beeld van jouw stageschool en de wijk waarin die school staat? Wat zijn de feiten? ▪ Wat wil jij te weten komen over jouw stagecontext? <p>Online mbv de studieroute</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maak gebruik van de openbare bronnen en breng jouw stagecontext in kaart: <ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> Migratieachtergrond bewoners <input type="checkbox"/> Bouwjaar woningen (voor of na 2000) <input type="checkbox"/> Gemiddelde WOZ-waarde in 2019 <input type="checkbox"/> Top 3 bedrijfstvestigingen in absolute aantallen <input type="checkbox"/> Gemiddeld bruto inkomen <input type="checkbox"/> Opleidingsniveau van de inwoners
--	--	---	--

PED 2	<u>Na de bijeenkomst</u> Stageopdrachten: <ul style="list-style-type: none"> - Breng in beeld hoe je mentor de participatieladder inzet in de klas. - Op welke momenten zie je dat de klas een oefenplaats is voor samenleven? Gebruik de domeinen van burgerschap om gericht te observeren. Beschrijf minstens vijf momenten in je boekje. 	In deze bijeenkomst: <ul style="list-style-type: none"> - Terugblik huiswerkopdrachten. - Hoe geef je vorm aan de school als oefenplaats voor burgerschap; informatie over landelijke richtlijnen en eisen. - Introductie drie pedagogen: Dewey, Korczak en De Winter. - Participatieladder 	<u>Na de bijeenkomst</u> Thuiswerkopdracht: <ul style="list-style-type: none"> - In het boekje: breng de drie pedagogen Dewey, Korczak en De Winter in beeld, door bij ieder van hen een situatie/moment te beschrijven.
GL 2	<ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn de kernwaarden van je stageschool? - Waar zie je die terug binnen de stageschool/ klas? 	<ul style="list-style-type: none"> - Waarden openbaar onderwijs - Waarden bijzonder katholiek onderwijs 	Verder uitwerken: <ul style="list-style-type: none"> - Invul Quickscan OO of invulschema BK
GES 2		<ul style="list-style-type: none"> - We onderzoeken de politieke kleur van de stagecontext. - We koppelen politiek aan maatschappelijke ongelijkheid. 	Na deze les: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kijk Klassen aflevering 2. 2. Bestudeer de E-learning: 'Burgerschap en economisch denken' Voor in je schrift: <ul style="list-style-type: none"> • Vat de inhoud van de aflevering samen: wat is voor jou de kern? • Vat de inhoud van de E-learning samen: wat is voor jou de kern? • Noem zeker twee dingen die je hieruit meeneemt voor jouw rol als leraar. M.a.w. wat betekent dit concreet voor jou als leraar?
PED 3	<u>Na de bijeenkomst</u> Stageopdrachten:	In deze bijeenkomst: <ul style="list-style-type: none"> - Terugblik huiswerkopdrachten. - Drie pedagogen vergelijken. Welke pedagoog spreekt jou aan en waarom? - Praktijksituaties bespreken/ervaringen delen 	<u>Na de bijeenkomst</u> Thuiswerkopdracht: <ul style="list-style-type: none"> - Neem een dilemma mee om in te brengen in werkles 4.

		rondom burgerschapsonderwijs. - Inleiding op 'dilemma's'.	
GL 3		<ul style="list-style-type: none"> - Vrijheid van onderwijs in andere landen - 6 groepen levensvragen - Uitleg presentatie en start werken aan presentatie 	<ul style="list-style-type: none"> - Leg uit hoe jij tegen artikel 23 aankijkt. - Voorbereidingstijd om aan een van de 6 levensvragen te gaan werken in groepen. - Zoek een documentaire/boek/ podcast die past bij je gekozen vraag.
GES 3		- Wijkwandeling in de Rijnland zelfstandig uitgevoerd door studenten.	<p>Na deze les: Kijk Klassen aflevering 3.</p> <p>Voor in je schrift:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vat de inhoud van de aflevering samen: wat is voor jou de kern? • Noem zeker twee dingen die je hieruit meeneemt voor jouw rol als leraar. M.a.w. wat betekent dit concreet voor jou als leraar?
PED 4	<p><u>Na de bijeenkomst</u></p> <p>Stageopdrachten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bij ieder domein heb je een activiteit bedacht Voer er meerdere uit in jouw stageklas (deze kun je gebruiken voor je eindpresentatie). 	<p>In deze bijeenkomst:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dilemma's - Inleiding 'identiteit' 	<p><u>Na de bijeenkomst</u></p> <p>Thuiswerkopdracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ga voor ieder domein een activiteit bedenken die je uit zou kunnen voeren in jouw stageklas. Voer er meerdere uit (deze kun je gebruiken voor je eindpresentatie).
GL 4		<p>Presentatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarom rekening houden met een ander? - Wie ben ik/ wie is de mens? 	Persoonlijk antwoord op de levensvragen uitbreiden of aanpassen.
GES 4		- Tijdens deze les behandelen we politieke geschiedenis van Nederland vanaf de jaren	<p>Na deze les:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kijk Klassen aflevering 4. 2. Bestudeer de E-learning: 'Burgerschap en democratie'

		'80. Deze geschiedenis heeft ons politieke landschap anno 2024 bepaald.	Voor in je schrift: <ul style="list-style-type: none"> • Vat de inhoud van de aflevering samen: wat is voor jou de kern? • Vat de inhoud van de E-learning samen: wat is voor jou de kern? • Noem zeker twee dingen die je hieruit meeneemt voor jouw rol als leraar. M.a.w. wat betekent dit concreet voor jou als leraar?
PED 5	<u>Na de bijeenkomst</u> Stageopdrachten: <ul style="list-style-type: none"> - Bij ieder domein heb je een activiteit bedacht Voer er meerdere uit in jouw stageklas (deze kun je gebruiken voor je eindpresentatie). 	In deze bijeenkomst: De inhoud van deze bijeenkomst wordt in overleg met de groep bepaald. Centraal hierin staat de bewustwording van het pedagogisch handelen in relatie met maatschappelijke actuele thema's.	<u>Na de bijeenkomst</u> Thuiswerkopdracht: <ul style="list-style-type: none"> - Voorbereiden opdracht 'wie wil ik zijn als pedagoog?' <i>Denk hierbij aan foto met een aantal passende uitspraken.</i>
GL 5		Presentaties: <ul style="list-style-type: none"> - Is er toekomst? - Wat is de zin van lijden en dood? 	Persoonlijk antwoord op de levensvragen uitbreiden of aanpassen.
GES 5		<ul style="list-style-type: none"> - In deze les onderzoeken we de migratiestromen naar Nederland vanaf 1945, de invloed hiervan op wonen in Nederland en de rol van EU hierin. 	Na deze les: Kijk Klassen aflevering 5 . Voor in je schrift: <ul style="list-style-type: none"> • Vat de inhoud van de aflevering samen: wat is voor jou de kern? • Noem zeker twee dingen die je hieruit meeneemt voor jouw rol als leraar. M.a.w. wat betekent dit concreet voor jou als leraar?

PED 6	<p><u>Na de bijeenkomst</u></p> <p>Stageopdrachten:</p>	<p>In deze bijeenkomst:</p> <p>De inhoud van deze bijeenkomst wordt in overleg met de groep bepaald. Centraal hierin staat de bewustwording van het pedagogisch handelen in relatie met maatschappelijke actuele thema's.</p>	<p><u>Na de bijeenkomst</u></p> <p>Thuiswerkopdracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In groepje presentatie voorbereiden; beschrijf bij ieder domein voorbeelden van hoe je actief met burgerschap aan de slag kunt gaan/ of gegaan bent in je school/je klas.
GL 6		<p>Presentaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke eenheid is er tussen mensen onderling? - Welke eenheid is er tussen mens en natuur? 	<p>Persoonlijk antwoord op de levensvragen uitbreiden of aanpassen.</p>
GES 6		<p>“Burgerschap op de pabo” Welke middelen heb je als leraar om burgerschap en democratie te onderwijzen?</p>	<p>Na deze les:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kijk Klassen aflevering 6. 2. Bereid je voor op de presentatie in de laatste les. Deze presentatie kan tijdens de laatste OP-les of tijdens de laatste GES-les zijn. Jouw docent bepaalt in welke les. Gebruik hierbij de ‘helpende vragen’ uit het gelijknamige document.
PED 7		<p>In de bijeenkomst:</p> <p>Eindpresentatie rondom (pedagogisch) burgerschap. Ga daarbij uit van de burgerschapsactiviteiten die jij in jouw school en groep ondernomen hebt.</p> <p>Gebruik hierbij de ‘helpende vragen’ uit het gelijknamige document.</p>	
GL 7		<p>Slotopdracht BKOO</p>	<p>Werken aan BKOO-eindopdracht</p>

GES 7	Eindpresentatie rondom (pedagogisch) burgerschap. Ga daarbij uit van de burgerschapsactiviteiten die jij in jouw/school en groep ondernomen hebt.	Gebruik hierbij de 'helpende vragen' uit het gelijknamige document.
Lesvrije week		
Toetsweek		
<i>Kom altijd voorbereid naar de les!</i>		

ONDERWIJSLEERMATERIAAL

Literatuur

Deze bronnen heb je sowieso nodig deze module af te ronden.

Titel en auteur	ISBN
Remundt, J. v., & Deen, S. (2008). In Goede Handen. Alkmaar: Eburon/Echelon.	978-90-5972-262-0
Nieuwelink, H. (2021). <i>Burgerschap en sociaal emotioneel leren. Overeenkomsten en verschillen.</i> Utrecht: Stichting School & Veiligheid	
Website: https://nivoz.nl/nl/pedagogische-canon	

Aanbevolen literatuur

Deze verschillende, overige inspirerende bronnen kunnen ook helpend zijn gedurende deze module. De bronnen worden aangevuld tijdens het aanbod.

Sinnige, A., Spoelstra, T. (2022). *Burgerschap in de klas*. Assen, Uitgeverij Koninklijke Van Gorinchem. ISBN: 9789023258445.

Jolles, J. (2022). *Leer je kind kennen*. Amsterdam, Uitgeverij Pluim. ISBN: 9789483045931.

Websites:

[Wettelijke opdracht burgerschap | Burgerschap | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

[Handreiking burgerschap, inhoudskaarten, bouwstenen en burgerkaartenspel - SLO](#)